

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

FLÓFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A kivándorlás és a csendőr.

Írta: K. Nagy Sándor.

I.

Az igazak bizodalmaóhoz, a gonoszak réméhez, a százszemű és vasmarku csendőrökhöz szólok, a kik épen olyan fájva látják a baha pusztulását és a félrevezetett emberek szerencsétlenségét, mint én, vagy más, minden bonzserető szív!

Mert: "... pusztulunk, veszünk! Mint oldott kéve, széthull nemzetünk! — sóhajthatunk fel a költővel, a kinek látnoki szeme előtt bizonyára az akkor még felismerhetlen homályban az a veszedelem lebegett, mely most a kivándorlással annyira gyengíti szegény, sokat szenvedett hazánkat.

Erről a kivándorlásról akarok beszélni. Nem is a kivándorlásról, hanem az idevonatkozó törvény ismertetéséről.

Mert hiszen tudják, hogy az 1909:II. t.-cz. újlag szabályozta a kivándorlási ügyet.

Tudják, hogy a törvény értelmében ki tekintendő kivándorlóknak?

„Az, a ki tartós kereset céljából külföldre távozik».

Ebből aztán az is nyilvánvaló, hogy a kik valamelyik európai államba, *egy évnél rövidebb* határidőre megbatározott munkák teljesítése végett távoznak, kivándorlóknak nem tekintetnek s ezekre vonatkozólag ez a törvény csak akkor terjed ki, ha a belügyminiszter külön rendelettel kiterjeszti. (Például Korompáki Sándor gépészlakatossegéd olvasván arról, hogy a forgópisztolyok közül a belga gyártmány a legkapósabb: elhatározza, hogy kimegy Belgiumba, hogy magát ezen a téren 10—11 hónap alatt kiképezze. Szabályszerűn utlevélet ugyan váltania kell, de azokkal a nehézségekkel, melyekkel a kivándorlási engedély megnyerése jár, nem kell megküzdenie.)

Mert a kivándorlási engedély kieszközlése nem megy olyan könnyen, mint az egyszerű utlevél. Nagyon bölcsen is. Nagy különbség van abban, hogy valaki örökre itt akarja hagyni hazáját s bütelen lesz hozzá; vagy pedig csak azért megy külföldre, hogy tanuljon, tapasztaljon s visszatérve, annál nagyobb hasznára legyen hazájának.

A törvény korlátokat állít a kivándorlók elé, de ezek a korlátok nem arra valók, hogy lehetetlenné tegyék a kivándorlást, hanem csak arra, hogy megóvják a jogokat s világossá tegyék a köteleességeket.

És a csendőrnek itt is, mint mindenütt, a hol törvényről és igazságról van szó, olyan szép alkalma nyílik, hogy száz szemével belásson a kivándorlási ügyek szándékosan előidézett, vagy előidézoi akart bomályaába és vasmarokkal ragadjon meg minden törvénytelenéget, mely nemesak édes hazánknak, hanem azoknak a szerencsétlen kivándorlóknak is bajt akar szerezni.

Nézzék csak!

Találkoznak egy kivándorlásra induló fiatal legénynyel. Ugyan kérdezzék meg tőle, hogy *hány éves?* s ha be nem töltötte a nagykorúságot, *nem áll-e atyái,* vagy *gyámi hatalom alatt?* s ha igen, *van-e hatóságilag hitelesített atyái, vagy gyámi engedélye?* És ha ez megvan: tudja-e igazolni írásban, hogy rendeltetési helyén való elhelyezése (foglalkozása) biztosítva van?

Mert ezek nélkül még eszébe se juthat a kivándorlás egy ifjunak sem.

Közbeszölt valaki? Ugy. A földim kér felvilágosítást, mert ő még csak mostanában tette fel a kakastollas kalapot, azt pedig én is tudom, hogy sem otthon a falusi iskolában, (de még a városiban sem), sem más helyen nem volt alkalma törvényt tanulni. Mert biz' a szomorú dolog, hogy a törvény tudását mindenkitől megkivánják, de tanításáról senki nem gondoskodik.

Tebát azt kérdi, hogy ki áll *atyái,* vagy *gyámi hatalom alatt?* Atyái hatalom alatt áll a gyermek rendszeren nagykorúságának eléréséig, mely a 24-ik életév betöltésével következik be rendszeren. (1877:XX. t.-cz. 1. §-n.) De itt már különbséget kell tenni férfiak és nők között, mert a nő férjhezmenetelekor teljeskoruvá válik, tekintet nélkül évei számára (1874:XXIII. t.-cz. 2. §.). Csakhogy itt nem szabad elfelejteni, hogy fejletlen koru nem köthet házasságot s a nő 16-ik évének betöltésével éri el fejlett korát. (1894:XXXI. t.-cz. 7. §.) Mig a férfi csak 18-ik, illetve 20-ik évének betöltése után válhatik teljeskoruvá, ha a gyámbatóság *nagykorusítja.* (1877:XX. t.-cz. 4., 5., 6. §.) Azok a kis-korúak pedig, a kik árvaság, vagy más ok miatt atyái

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón főnem és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia-bázi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Reményi** legajabbi képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részére és nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszertől külön-külön árjegyzék kirendő.

batalom alatt állanak, *gyómság* alá vannak helyezve, (1877: XX. t.-cz. 27. §.).

Annak a bizonyítására, hogy a kivándorolni akaró kiskoru biztosítva van a rendeltetési helyén, vagyis válasszott új bazájában való elhelyezéséről, illetőleg arról, hogy ott megélhetésére szükségmunkát kap: nem elég a puszta szó, hanem hitelt érdemlő adatok kellene.

Ha pedig egy kiskoru nő (a nők is, ha férjhez nem mennek, 24-ik életévük betöltésével válnak nagykoruakká az 1874: XXIII. t.-cz. 1. §. szerint), vagy pedig 16 éven aluli fiu, apja, vagy anyja nélkül akar kivándorolni, kérdezzék meg tőle, hogy kinek a kíséretében utazik? Mert igazolnia kell, hogy rendeltetési helyéig megbízható felnőtt személy kíséretében utazik.

A fiúnál még különös figyelmet kell fordítani, arra is, hogy betöltötte-e életének 17-ik évét? Mert azon évi január elsőől kezdődőleg, melyben 17-ik évét betölti, addig, míg a véderőtörvényen alapuló állítási, vagy szolgálati kötelezettség alatt áll, csak a belügy-miniszter és honvédelmi miniszter által — óvadék mellett — kiadott írásbeli engedély alapján vándorolhat ki. Természetes dolog, hogy az előbbieken felsorolt szükséges okmányok az ilyeneknél is mellőzhetlenek. Valamint mellőzhetlen az utlevél is.

Ha tehát kivándorlásra indulókkal találkozunk, a fentebbiek szemmel tartásával vonják kérdőre őket.

Azonban vannak olyan egyének is, a kiknek kivándorlását a törvény egyenesen megtiltja.

Figyeljenek csak ide! Mert a tiltó okok egyike éppen nagyon is közölről érdeklí a csend és rend fenntartóit, az igazságszolgáltatás — hogy úgy mondjam — külső munkásait.

• Nem vándorolhatnak ki, kik ellen szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt büntetendő eljárás van folyamatban, továbbá a szabadságvesztésre, vagy pénzbüntetésre elítéltek a büntetés végrehajthatósága idején.

Álljunk csak meg itt egy szóra. Vajjon a büntető-törvénykönyvben (1878: V. t.-cz.) találunk-e olyan törvény-szakaszt, melynek alapján csupán pénzbüntetés szabható ki? Mit gondol, földim? No, ne vereaedjék el olyan nagyon, nem szégyen az, ha nem tudja, mert hiszen olyan embereket is zavarba hozhat ez a kérdés, a kik mindig a törvénykönyvet forgatják. Az ilyen ritka kérdést jó megnézni a könyvből. Nézzük meg.

A Büntető-törvénykönyvben csupán három szakaszt találunk, a melyeknek megszegésére egyedül csak pénzbüntetés van meghatározva. Megmondjam, melyek azok? Megmondom. Ezek a következők:

1. a becsületsértésről szóló 261. §. A ki más ellen meggyalázó kifejezést használ, vagy meggyalázó cselekményt követ el: a becsületsértés vétségét követi el és ötszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

2. Régi kincs találásánál elkövetett jogtalan elsajátítás vétségéről szóló 366. §. • A ki régi kincset talál és ezt a batóságának nyolcz nap alatt be nem jelenti: a talált kincs jogtalan elsajátításának vétségét követi el ezer forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

3. A közveszélyű cselekményről szóló 443. §. • Azon vaspályai, vagy gőzhajózási intézetnek igazgatóhivatalnok, a ki a hivatalától, vagy szolgálatától való elmozdításra ítélt egyént nem bocsátja el azonnal, mihelyt a jogerőre emelkedett ítélet vele közöltetett: vétség miatt száz forintól ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Minden más szakaszban szabadságvesztés-büntetés (fegyház, börtön, fogház, államfogház) vagy halál van szabva főbüntetésül a csak egyik-másiknál fordul elő a pénzbüntetés, de csak mint mellékbüntetés.

Tudják, hogy bány esetben szabható ki halálbüntetés? Megmondom. Csak két esetben: egyik a 126. §. 1. pontja szerinti felségsértés, másik a 278. §. szerinti gyilkosság.

Ugy láttam, hogy az örsvezető ur mosolygott, mikor azt mondtam, hogy a talált kincs jogtalan elsajátítására ezer forintig terjedhető pénzbírságot szab a Btkv. 366. §. Pedig nem tévedésből mondtam ezt. Nézze meg csak a Büntető-törvénykönyvnek különböző kiadásait. Mindenütt így találja. Fogjuk rá, hogy sajtóhiba, a szedőgyerek tévedt, midőn pénzbírságot szedett pénzbüntetés helyett, de az sem lehetetlen, hogy az eredeti törvény-szövegben maradt meg ez a kis sajtóhiba. Sokra becsülöm, hogy örsvezető ur gyakran forgatja a törvénykönyvet s tudom, hogy azért hitetlenkedett a pénzbírság kifejezés miatt, mert tudja, hogy a Btkv. 20. §-a szerint: • a büntetések nemei következők: halálbüntetés, fegyház, államfogház, börtön, fogház, pénzbüntetés. Tehát pénzbírságról szó sincs. Éppen azért — a mint azt a kir. Curia már régen kimondta • a bírság szó elnézés folytán kerülván a törvénybe: a bíróság a Btkv. 366. §. alapján nem pénzbírságot, hanem pénzbüntetést szab ki.

Hát bizony elkalandoztunk egy kicsit a kivándorlási törvénytől. No, de mi csak barátságosan beszélgetünk s ha valaki nem biztos valamiben, jó azt megkérdezni.

Azt mondtam volt, — a kitérés előtt — hogy nem vándorolhatnak ki, a kik ellen szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt büntető eljárás van folyamatban. És így ilyenek a Btkvben foglalt összes büntettek és vétségek, kivéven a fentebb felsorolt becsületsértést (261. §.), talált kincs jogtalan elsajátítását (366. §.) és közveszélyű cselekménynek a 443. §-ban foglalt esetét. Ezen, csak pénzbüntetéssel büntetendő eseteken kívül a Btkv. minden más esetében tehát hozzák tudomására az illetékes hivatalnak, ha valamelyik kivándorolni akaró ellen büntető eljárás folyamatban létezik.

A legjobb órák,

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábig, egy kempénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

tudnak; az elítéltetésnek pedig még ezen eseteit is, mert hiszen: «nem vándorolhatnak ki, a kik *szabadságvesztésre* vagy *pénzbüntetésre* elítéltettek a büntetés végrehajthatósága idején.»

Azt kérdi a próbacsendőr ur, hogy mi a teendő, ha *kihágás* miatt van a kivándorolni szándékozó ellen büntető eljárás folyamatban?

Itt nem elég világos a törvény. Csak «büntetendő cselekményről» szól. Büntetendő cselekmény mind az, a mit törvény, rendelet vagy szabályrendelet annak nyilvánít s a mire büntetés van meghatározva. Tehát a kihágások is bűncselekmények. Magában a kihágási büntetőtörvényben (1879: XL. t.-cz.) és más törvényekben és rendeletekben, sőt szabályrendeletekben is vannak szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő kihágások, viszont vannak szabadságvesztés-büntetéssel és pénzbüntetéssel vegyesen, végül csupán pénzbüntetéssel büntetendő kihágások. (Én bizony nagyon szívesen felsorolnám itt ezeket, de olyan nagy tömeget képeznek, mely nem való egy hetilap keretébe.)

Igy minden egyes esetben csak a kihágási törvény vagy rendeletek egyes szakaszaiból lehet megadni, hogy a szóbanforgó kihágásra szabadságvesztés vagy csupán pénzbüntetés van szabva.

Mindaddig tehát, míg a törvény más magyarázatot nem nyer, én úgy fogom fel a dolgot, hogy mind az az eljárás, mely valamely büntetendő cselekmény miatt tétetik folyamatba, tehát legyen az büntett, vétség vagy kihágás s tartozzék az a törvényszék, járásbíróság vagy közigazgatási hatóság elé: *büntetőeljárás* s így minden olyan *kihágás* (a büntettek és vétségeken kívül), melyre *szabadságvesztés-büntetés* van kiszabva, megakadályozza a kivándorlást az eljárás folyamatban létele alatt.

Ezt a felfogást erősíti meg a kivándorlási törvénynek az a rendelkezése is, hogy nemcsak a szabadságvesztésre, hanem a pénzbüntetésre *elítéltek* sem vándorolhatnak ki. Mert hiszen itt nincs különbség téve főbüntetés és mellékbüntetés között. Már pedig, ha például valaki csupán 10 K. pénzbüntetésre, mint főbüntetésre van elítélve s e miatt visszatartják a kivándorlástól: mennyivel inkább visszatartható, ha például olyan kihágás miatt van ellene büntető eljárás, melyért két hónapi elzárásra és 600 korona pénzbüntetésre, mint mellékbüntetésre elítélhető. (Az 1879: XL. t.-cz. 16. §-a szerint t. i. ez a kihágási büntetőtörvényben meghatározott büntetés legmagasabb foka.)

Egy felvilágosítással tartozom még itt a földim kérdésére, hogy mit kell érteni a «szabadságvesztésre vagy pénzbüntetésre elítéltek büntetésének végrehajthatósága ideje» alatt, a mely alatt t. i. tiltva kivándorlásuk.

Ez alatt az elévülés idejét kell érteni. Ez az elévülési idő különböző bűncselekményeknél különböző. Itt

csak a már kiszabott büntetés végrehajthatóságáról van szó. Az ilyen elévülés: 25 év, ha az ítélet halált vagy életfogytiglan tartó fegyházat, 20 év, ha az ítélet 10 évet felülhaladó batározott ideig tartó fegyházat vagy államfogházat, 15 év, ha az ítélet 5.—10 év közötti szabadságvesztés-büntetést, 10 év, ha ennél kisebb büntetést állapít meg büntettekre. Vétség esetében 5 év az elévülési idő. (1878: V. t.-cz. 120. §.) Kihágás esetében a kiszabott büntetés egy év alatt évül el. (1879: XL. t.-cz. 31. §.)

(Vége köv.)

A kutya csendőrségi szolgálatban.

Irta: *Egy érdeklődő.*

(Végo.)

Mult év december hó 27-én Baumbergben (solingeni járás) délután négy óra tájban gróf Nasselröhr erdejében Kleinen erdész egy vadász által meglövetett. A következő napon Hentze düsseldorfi rendőrbiztos «Gorgi» nevű rendőrkutyájával az ügyesség megkeresése folytán a helyszínén megjelent és aznap egy és ugyanazon nyomot két izben fedezte fel és a következő napon ismét ugyanazon nyomou haladt.

Midőn a kutya a helyszínére hozatott, már a cselekmény elkövetése óta 24 óra elmúlt volt és midőn utolsó keresését eszközölte, már 41 óra is eltelt. A tettes ugyanis egy fa ágai között, a földtől mintegy 3½ méter magásra les helyet készített magának, honnan előbb egy vadat ejtett el és később a közeledő erdészt lőtte le. A kutya a szimatot a les helyről, egy onnan lerugott póznáról, a fán látható volt csuszái nyomokról és végül a csizmasarok nyomaiból vette fel. A nyomok az erdőn át, friss szántóföldeken keresztül Baumberg falu keleti bázorának kerítései mögött, egy gyaloguton át a faluba vezető országútra vezettek, hol az a nagy porban — bizonyára a közlekedők által — ily hosszú idő alatt megsemmisítettett, mert a kutya azt többé nem találta fel.

Az eredmény azonban így is kielégítő volt, mert az országút közelében lakott a gyanúsított vadász s a mint a vizsgálat eredménye kiderítette, a tettes éppen azon utat tette meg, melyet a kutya kikutatott.

Egy bagoni rendőrkutya utólag szintén ugyanazon nyomokat kutatta ki.

Dudweilerben egy rendőrkutya segítségével lopott értékpapírok és szekrények fedeztetek fel. Tettesek ugyanis megelőzőleg elfogattak, de a bűnjelek rejtekhelyét felfedezni vonakodtak.

«Gerhilde» bergerdorfi rendőrkutya, mely éles szaglásáról már amugy is ismeretes volt, egy galambducz feltörőit egy rudon visszamaradt szag után kutatta ki, melyen azok a galambduczhoz felkúsztak és a helyszínén feledtek. Az itt kapott szag nyomán Bergerdorf terjedelmes fiatal erdőjén át egy Henrik utczei ház udvarára ment, hol az udvaron álló tizenkét éves gyermekét megugatta, ez pedig beismerte a galamblopást.

A Giessen városi erdőben 1908 december 24-én egy tízéves fiún kéjgyilkosság követtetett el. Mint tettes egy Reif nevű czipészegéd fogatott el. December 27-én délután egy «Greif» nevű (német juhász) rendőrkutya a gyilkos nyomait 3½ kilométernyire kikutatta. A kere-

Ha fáj a feje

ne tévazzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 percz alatt a legmagasabb migránt és fejfájást olmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Kézírti Beretvás Tamás gyógyszerész Kisposton. Orvosok által ajánlva. Három dózishozál ingy. postai szállítással.

sést a beállott sötétség miatt félbe kellett hagyni. A talaj részben keményre volt fagyva és jégbideg szél fújt, mely körülmények a nyomok kikutatását természetesen tetemesen megnehezítették. Deczember 28-án a már kikutatott nyomok mentén a giesseni ügyész indítványára 350 lépésnyi távolságra a cselekmény helyszínétől kezdődőleg egy-egy ember állítottatott fel, kik közé a tagadásban levő gyanus czipészsegédet is felállították.

A kutyával a bulla rubázatát, melylyel a gyilkos érintkezésben volt, ismét megszagoltatták és most a nyomokat a belviszínéről kiindulva, mint előbb ismét kerestették s a mint a kutya utjában a czipészsegédhez jutott, megugatta, nekirobant és rángrott. Tettes a cselekményt még nem ismerte be ugyan, de elítéltetéséhez, a bizonyítékok után ítélve, alig fér kétség.

Bostock mellett a Püschow-féle birtokon folyó évi január 5-ére virradólag mintegy 40 darab kolbász és egyéb husnemű ellopott. Január 5-én Witt rendőrrel egy »Senta» nevű (Airedalterrier) rendőrkutya a helyszínére küldetett; a nyomok utáni kutatás azonban csak 6-án volt megkezdhető, mert kétségtelenül gyanus lábnyomok nem voltak láthatók. A tettes ugyanis, valószínűleg azért, hogy nyomait eltakarja, lábát rongyokba burkolva követte el a lopást. Eme feltevést az eredmény rövidesen megerősítette, mert »Senta», mely Püschow-tól Heiligenhagen felé futott, az utvonaltól félreeső helyen mintegy 600 méterre Püschowtól egy elhasznált zsákból czipészfonállal összetakolt gloschni-forma készítményt, azután néhány nyomot és ismét egy hasonlóan összevarrt zsákdarabot talált, de egészen Heiligenhagenig, mely irányban a kutya öt kilométer távolságra futott, semmi más nem volt található. »Senta» Heiligenhagenben H. czipész ajtaja felé és annak kinyitása után a lakásba ment. H. czipésznél nem találtak ugyan semmiféle bust vagy kolbászt, de találtak nála ugyanolyan fonalat, melyből a zsákok összevarratnak. H. czipész a csendőrség előtt mint közártalmu volt ismeretes. Az időjárás ködös, a kutatás napján köd nélkül ugyan, de borult volt. »Senta» a tett elkövetése után harmincz óra elmúltával szabadon és vezetés nélkül kutatott.

Vége-hossza nem volna az esetek sorozatának, mely az idomított kutyáknak rendőri nyomozásoknál való hasznavehetőségét minden más indoknál meggyőzőbben bizonyítják.

Nem akarok hosszadalmas lenni. Jelenleg csak bizonyítani akartam, hogy a m. kir. csendőrség őrszeinek megfelelő faju kutyákkal való ellátása mennyire megkönnyitné a nyomozó csendőr szolgálatát s hogy ekként a vele való foglalkozást és költséget nemcsak megérdemli, de busásan vissza is fizeti.

Németországban a rendőrkutyák a rendőrtisztviselők, rendőrök, illetőleg csendőrök magántulajdonát képezik s értékük, a kiképzés fokához és a faj tisztaságához képest 120—400 korona között váltakozik.

Arról, hogy a német kincstár ily kutyák beszerzésére az illető közegeknek valamelyes összeget bocsátana rendelkezésére, nincsen tudomásom.

Az ily kutyákkal bíró nyomozó közegek kutyaállományukat természetesen szaporítják s miként azt a »Polizeihund», »Der Gendarm» stb. folyóiratok hirdetési rovataiban olvasbatni, jól is értékesítik, mert egy néhány hetes kölyköt 15—25 márkára tartanak.

Ugyancsak a már idézett német folyóiratban olvasom a következő jó tanácsot: A kutya és vezetője hasonló függő viszonyban állanak egymáshoz, mint a ló és lovasa. Mit használ a legjobban idomított ló annak, ki lovagolni nem tud? Egyideig bizonyára megtüri a hátán a tudatlan lovas is, de mihelyt érzi a lovaglásban jártas kezek és czombok biányát, vagy ledobja vagy elrugasztja járatlan lovasát. Az pedig nem mindig okvetlen jó lovas, kinek a ló hátán maradni valahogyan sikerült.

Az idomított kutyák vásárlása alkalmából számtalan csalódás érheti a revőt. A kutya nem gép, a melyet csavarokkal kormányozni lehessen, hanem öntudattal bíró lény s bogy e lényt céljainkra alkalmassá tehesük, ismernünk kell családi sajátságait, fajának tulajdonságait és egyéni bajlandóságát.

Meg kell előbb tanulnunk azt az embertől eltérő módon kezelnünk és hogy mennyire lehet saját akaratunknak alárendelni. Tudnunk kell a határt, hol annak ellenállása akaratunkkal azemben kezdődik és hol a követelményekhez való szokatlansága végződik, mert csak ekként tudjuk a büntetést is kellően alkalmazni.

Nem tudunk egy jól idomított kutyát gyakorlatában megtartani, ha nem tudjuk, hogy idomítója minő gyakorlatokat minő elődással összekötte végeztetett, ha az idomítás formáját és mellékkörülményeit nem ismerjük.

Egy idomított kutya értelme és agyában az előadások külsőségei által is képződött felfogása új gazdájánál, az előbbtől elütő bánásmód és átmenet nélkül, hirtelen változott benyomások folytán ingadozóvá, eljárásában bizonytalanná tesz, nem tudja többé mit kívánnak tőle. Hiányzik ugyanis a mester következetes befolyása, mely annak figyelmeztető, kedveskedő hangu szavaiban, helyesen alkalmazott fenytése vagy jutalmazásaiban és parancsszavaiban nyilvánult s melyek megértéséhez a kutya egyénisége hozzászokott.

A ki egy rendőrkutyát eredménynyel akar használni, annak idomítani is kell tudnia.

Nagy hiba volna tehát idomításhoz nem értő embernek idomított rendőrkutyát venni, valamint az is elhibázott dolog volna, ha idomításban jártas ember egy idomított kutyát akként vesz át, hogy előző gazdájának idomítási módszerét teljesen nem ismeri.

A vezető és kutyája egy összhangzatos egészet kell hogy képezzen, mert csak így lehet eredményre kilátás. Ezer jelentéktelennek látszó apróság tartozik a kutya-idomítás tudományához. Ezeket nem lehet mind papírra tenni, hanem az élő állaton kell tanulmányozni.

Van azonban még egyéb meggondolni való is. Nem vagyunk még tisztában azzal, hogy a magyarországi égalji és terepviszonyoknak, továbbá a m. kir. csendőrség szolgálati viszonyainak melyik faj fog legjobban megfelelni s ezért czélszerű volna többféle faju kutyákkal rendszeres tervszerű kísérletet bevezetni.

Tudnunk kellene, hogy miként indult és emelkedett a német állam és nyugati szomszédaink kutyatenyésztése a jelenlegi fokra, hogy most már szomszédaink segélyével bár, de mi is az általuk követett helyes utra juthassunk. Elöl kellene tebat kezdenünk.

Meg kellene tanulnunk az általuk nevelt fajok tenyésztési és idomítási módját legalább annyira, hogy a késő kezdet első tapasztalatainak megszerzésével ne pazaroljuk amugy is drága időnket, hanem félretéve minden

Merkur kerékpárok

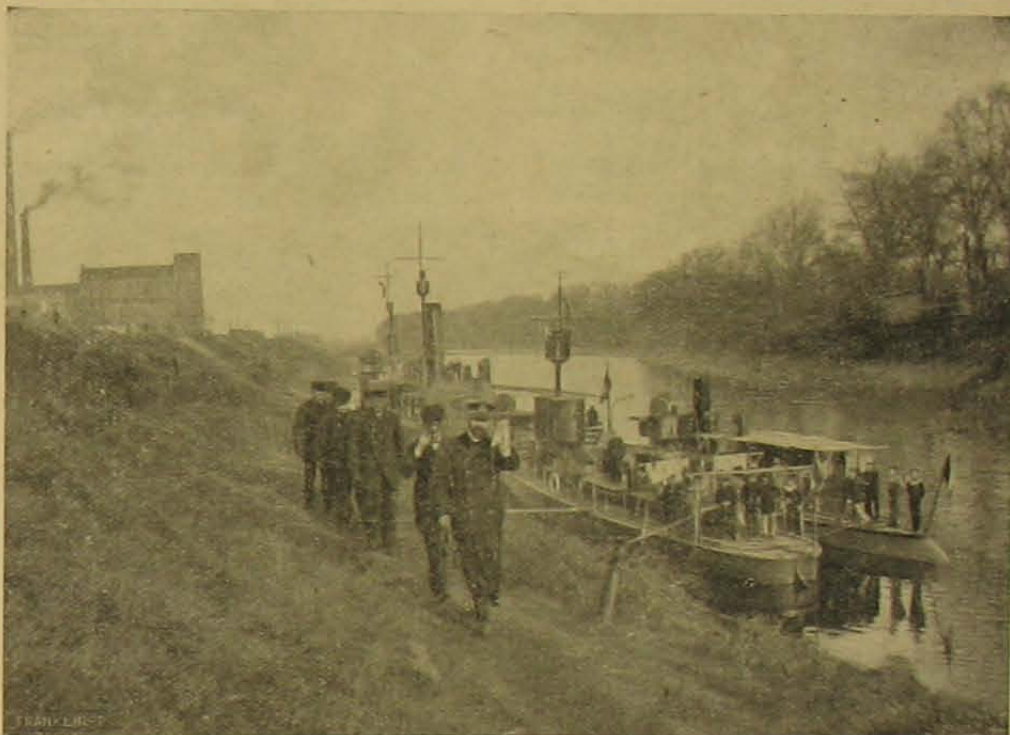
Csendőrségi alkalmazottak kerékpárból 20 kor., alkatrészekből és gummikból ingyen és bérmentve küld

DÉRY EDE

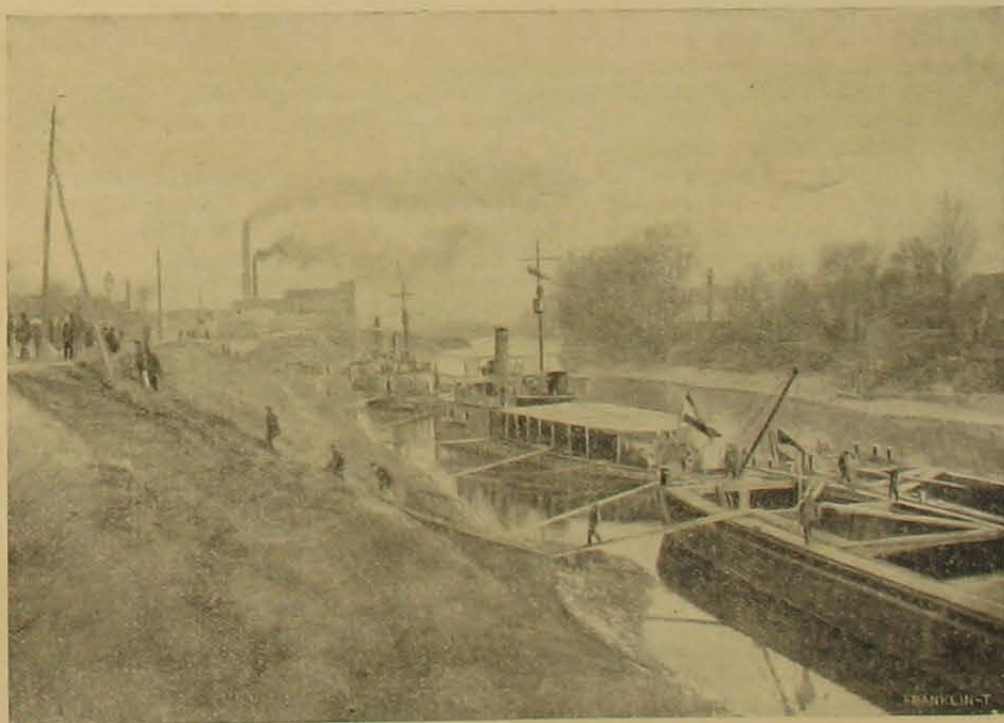
legfinomabb gyártmány, gyönyörű kiállítás, rendkívül olcsó árak teljes jóállás mellett. Csekély havi észleltetésre.

—Gummik, alkatrészek rendkívül olcsó áron.—
kerékpár és varrógép
nagyra

SZEGED.

A parancsnok kiszáll a hajóból.

A legénység partra száll.

Monitorok az óbudai kikötőben.

uj iránt megszokott idegenkedésünket kettőzött erővel lássunk munkához.

Azt mondam: lássunk munkához! Nem hamarkodtam el, nem meggondolatlanul vetettem oda e felbívást, mert a most fogyatekosan feltárt viszonyokból is elég világos, hogy az idomított rendőrök haszna mily jelentékeny, hogy azok a nyomozó csendőrként megbecsülhetetlen szolgálatokat tennének, továbbá, hogy nyugati szomszédaink, kik sem fáradságot sem költséget nem kíméltek, minket már sok évvel megelőztek s ha csak követni akarjuk is őket, minél előbb tennünk kell. De ha valaki most tette készen azt várná, hogy teendőjének irányt szabjak, hamarjában magam sem tudnám megmondani, hogy mit is tegyen?

Nézetem szerint a m. kir. csendőrséget a mi viszonyainknak megfelelő fajú és nyomozó szolgálatra tökéletesen idomított kutyákkal lehetőleg minél rövidebb idő alatt es lehetőleg minél csekélyebb kiadás mellett kellene ellátni.

Ez idő szerint csak a mi szolgálati és terepviszonyainkat gyakorlatból, nyugati és különösen német szomszédaink tapasztalatait pedig csak papírról s így is csak dióhéjban ismerjük.

A mi szolgálati és terepviszonyaink első sorban is erős szervezetű, minden terepviszonyokkal és időjárással daczoló, meneképes oly állatot igényelnek, mely e követelmények mellett a nyomozó kutya minden jó tulajdonságainak és képességeinek is birtokában van.

Eddigi kísérleteinknél azt a sajnálatos tapasztalatot tettük, hogy a mi belföldi kutyáink fajai ezen feltételeknek nem felelnek meg, tehát külföldi és arra alkalmas fajú kutyákat kellene behoznunk s azokat alkalmas módon vezetett tenyésztés által szaporítanunk, a szükséges keresztezés által a mi viszonyainknak megfelelő fajú és képességű állattá alakítanunk és ilyenekkel valamennyi őrsöt ellátnunk.

Szükségesnek vélném az idomítás kérdését az állatanyag tenyésztésével egyidejűleg megoldani s azt legalább is főbb vonalaiban lehetőleg egy utasítás alapján egyöntetűen végrebajtani. Így egyesek tapasztalatai könnyebben köztudomásúvá válnának, az állatok magukat a csendőrlégyiség viszonyai között egyformán jól érzékelik s így azokat bárhol is eredménynyel használni lehet.

Feltéve tehát, hogy egy ilyen szerű berendezkedés előreláthatólag nem túl nagy költségei rendelkezésre állanak, a főfeladathoz kifolyólag bárom igen fontos feladat megoldása áll elő:

- a) megfelelő fajú külföldön való felkutatása, azokból apa- és anyaállatok behozatala;
- b) a külföldi tenyésztés legcélszerűbb, legjobb és legolcsóbb módjának tanulmányozása és fogantatásaitása;
- c) a külföldön szerzett tapasztalatok nyomán egy egyöntetű basználatra szánt idomító-utasítás összeállítás.

Ugy hiszem, hogy ha e feladatokat teljesítettük, sikerülni fog e kérdés megoldását oly biztos alapra fektetnünk, hogy annak segélyével pár év alatt a m. kir. csendőrség majd minden őrsre megfelelő nyomozó kutyához jut s annak pótlása és a tenyésztés fejlődése is megfelelő módon biztosítva lesz.

Most pedig kedves barátom bezárom ezt a hosszú kutyalevelet, nem azért, mintha az ügy sorsa felé nézni sem volna többé szándékom, hanem hogy alkalmat adjak a felszólalásra másnak is.

Kívánatos volna, hogy állás és rangkülönbség nélkül

mindazok, kik a nyomozókutyák beszerzése iránt érdeklődnek, szintén kifejezést adnának különösen eltérő nézetüknek s azok indokainak.

Utóvégre édes mindnyájunk érdeke, hogy ez a kérdés minél több oldalról megvilágítva, minél szélesebb és biztosabb alapon induljon a fejlődés útjára.

Még csak azért a sok adatért mondom ismételt köszönetet, melyek nélkül e levelem nagyon száraz és minden valószínűség szerint meddő is lett volna, maradván előző bajtársad

az érdeklődő.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

A csizmasarok nyoma.

Irta: Columbus.

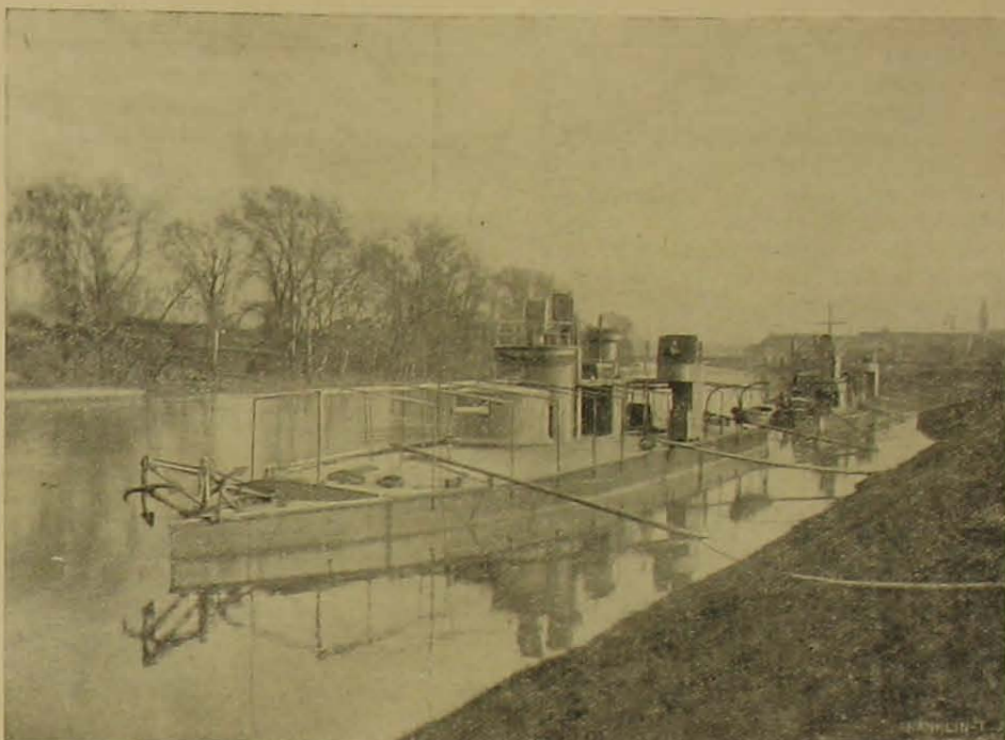
Egy bíres vizsgálóbírótól hallottam egy alkalommal, hogy nincs az a bűneset, a mit ki ne lehetne deríteni, csak az eset fonalának végét kell megtalálni. Természetes, hogy azt a bizonyos fonálvéget némelykor előbb, némelykor pedig csak később sikerül megtalálni s miképpen gyakran kis dolog nagy hatást szül, így a nagyobb bűncselekményeknél is legtöbbszörre csekély, semminek látszó tárgy vagy körülmény vezet bennünket a tettes nyomára.

A legtöbb bűneset kinyomozásához nem mindig szükségeltetik az a bizonyos Sberlock-Holmes-szerű ész, elvitázhatalan feltétel marad azonban a sikeres nyomozásához a körültekintés, higgadság és helyes következtetés s hogy, ha már odáig jutott a csendőr, hogy némi adatokat gyűjthetett, vagy pedig a szerencsés véletlen juttat valamit kezei közé, azt ügyesen fel is tudja használni.

Ennek bizonyosságául egy a román határszéli őrsön való tartózkodásom ideje alatt történt s orvvadászok által elkövetett gyilkosság kinyomozását akarom itt leírni, bár az eset magában véve nem volt nagyon szövevényes s csakis annyiban érdemelt figyelmet, hogy az eset kiderítésének alapját egy csizmasarok nyoma képezte.

Az 1904. év nyarának egy vasárnapi éjjelén, úgy két óra tájban K. M. és L. P. erdővédek az őrkörletünkben elterülő erdőszélen portyáztak, a mikor is két ismeretlen orvvadászra bukkantunk, azokat üldözöbe vették. Üldözés közben egy tisztásra értek, a hol az orvvadászok visszafordultak s a két erdővédre egy-egy lövést tettek, mit a két erdővéd is viszonzott; majd mikor az orvvadászok a tisztás tulsó szélén a bozótot elérték, ott letérdeltek s a mint L. P. erdővéd őket meg akarta közelíteni, négy lövést tettek reá, mire utóbbi „meg vagyok löve!” kiáltással összerogyott s meghalt, az orvvadászok pedig az erdőszélen elmenekültek.

Az esetről értesülve az eset színhelyére siettem, a hol azonban L. P. erdővéd bullája — lakására elszállítandó — K. M. erdővéd intézkedésére már kocsira volt téve. K. M. erdővédet a helyszínen azonnal kikérdeztem, a tettesek kilétére nézve azonban — a hajnali bomályban csak a tettesek körvonalait bírván felismerni — csak annyit tudott előadni, hogy a tettesek egyike alacsony, a másik pedig magas, erős testalkatú egyén volt. Az erdővéd bementésai s utmutatásai szerint az egész terepet járőrtársammal a legpontosabban átvizagáltuk, az eset további nyomozásánál felhasználható tárgyat vagy egyéb támpontot azonban egy nagy csizmasarok lenyomatán kívül nem találtunk. A csizma-

A «Szamos».

Monitorok az óbudai kikötőben.

sarok egy agyagos helyen volt benyomódva s egész a kéregig behatolt a nedves talajba s e körülmény is igazolni látszott az erdővéd bemondását a tettesekre vonatkozólag. A megejtett hullaboncsolásnál még megállapítottam, hogy L. P. halálát egy a szívbe hatolt sörét okozta s melltájékán is a bőr alatt s mélyebben is több sörét találtatott, miket az orvos kivágott s a további nyomozásnál való felhasználás végett azokat magamhoz vettem.

Az eset további nyomozásához ezek szerint nem volt egyéb adat vagy támpont, mint a csizmasarok, néhány sörét és az erdővéd hézagos bemondása s talán kiderítetlen maradt volna az eset, ha később — mondjuk a véletlen szerencse vagy talán az én leleményességem — segítségemre nem lett volna.

Örskörletünkben és környékén ugyanis a csempészet és orvvadászat nagyon el volt terjedve. A csempészet tárgyát tulnyomó részben szarvasmarha és sertések képezték s a legjobb olyankor virágozott, mikor a szomszédos városokban vásárok voltak. Gyakran fordult elő, hogy a csempészekről a csempészt állatokat üldözés közben elvettük, magukat a csempészeket azonban csak ritkán sikerült kézrekeríteniük. Ha nagyon sarokba szorítottuk őket, a csempészt állatokat mindenféle elképzelhető helyre dugták el; így egy ízben két eleven disznót a füstölő kamrából buztunk ki. Mindezek azonban — mint később megtudtam — a csempészeket nem nagyon bántották, mert a mint mondják, háromszori határátkelésnél egyszer meg lehet őket fogni, még akkor is szépen keresnek.

Arra külön felhívásunk is lévén, folyton azon gondolkodtunk, miként lehetne a csempészbandát lelep-

lezni, a mire nemcsak a kötelesség, de a becsvágy is ösztökélt bennünket. Az egész környék ugyeszólván mind orvvadász és csempészekből állott s így besugóra sem számíthatván, teljesen önmagunkra, saját leleményességünkre voltunk utalva.

Az örsnek ez idő tájt nem volt szakácsnéja, miért is az étel a három nőtlen csendőr részére a közeli korcsmából lett hozatva. Miután az örsről két fő összpontosításhoz lett elvezényelve, csak egy csendőrrel maradtam otthon s mivel tudomással bírtam arról, hogy jövő-menésünk a jól szervezett csempészbanda által a legéberebben ellenőriztetik s hogy a két csendőr távozásáról is tudomásuk van, egy terv fogamzott meg agyamban, melynek kivitelével nem is kestem.

Vasárnapi nap lévén elmentem abba a korcsmába, honnan az örs legénysége az ételt hordatta s itt akként, hogy a jelenlevő többi vendégek is hallhatták, a korcsmárosnak megmondtam, hogy miután a honnmaradt csendőr megbetegedett, könnyebb ételt küldjön neki. A vendégek közül erre néhányan azt kérdeztek tőlem látszólagos részvétellel, hogy mi baja van neki. Látván a kívánt hatást, elbeszéltem nekik, hogy nagyon megihült s fekszik, egyuttal pedig örömet nyilvánítottam a fölött, hogy most legalább néhány éjszaka otthon maradhatok, nem kell szolgálatba mennem; a korcsmárosnak pedig halkan, de a többi vendég által hallhatólag azt mondtam, hogy «ön ugy is tudja, hogy nekünk csendőröknek éjszaka nem szabad egyedül portyáznunk». A korcsmárost ugyanis már régen gyanúsítottam, hogy a csempészekkel cimborál s a vendégek között is láttam néhány egyént, kiket csempésztellel gyanúsítottam. Véleményem szerint dolgomat jól

végezvé, nemsokára távoztam. Azon feltevésem, hogy ezen nton-módon még az éjszaka jó fogást csinálók s hogy a korcsmáros a csempészeket értesíteni fogja, később valónak bizonyult.

Hazaérkezve, megvártam míg besötétedett s miután feleségemnek meghagytam, hogy mindenkinek, a ki utánam vagy a csendőr után kérdőzködik azt mondja, hogy már lefeküdtünk, a csendőrrel a kerten át távoztunk a laktanyából s a folyó mentén észrevétlenül eljutbattunk leshelyünkre, a hol a csempészeknek N. városba a legközelebbi és legalkalmasabb utjuk vezetett. A csempészek tiz utja is van, nekünk csendőröknek csak egy; bizton reméltem azonban hogy a csempészeket itt megcsipem.

Ejféli körül járt az idő s oly sötét volt, hogy két lépésnyire is alig lehetett látni; egyszerre a folyó tuloldalaról zajt hallottam, mintba valaki a vízen gázolna át. A zaj mindinkább közeledett s örömben majd felkurjantottam, hogy sikerült a csempészeket így lépre csalnom. Fegyvereinket kész belyzelbe vettük, néhány perc még s a törvény nevében állj, itt csendőrök! kiáltásunk hangzottak fel az éjszakában. Kiáltásunkra a csempészek ugyan elszaladtak, de két tehenet hagytak bátra s miután a csempészeket a sötétség miatt nem üldözhettük, a teheneket először a község házára bajtoltuk s csak azután indultunk a csempészek felkutatására. Elmentünk a község végén lakó R. K. cipészhez, ire nagy volt a gyanum, hogy mestersége mellett még a csempészetet is üzi s a ki delelőtt a korcsmában létemkor is olt jelen volt.

A bázhoz érve, néhányszori kopogás után a cipész ajtót nyitott. Látnnkra álmosnak tette magát s csodálkozva kérdezte tőlünk, hogy mit akarunk éjnek idején tőle, mire én minden tétovázás nélkül kérdőre vontam a teheneket illetőleg, de természetesen tagadott. A mint a szobába léptem legelőször is ágytakarójá alá nyultam; az ágy hideg volt; majd a ágy mellett széken levő nadrágját fogtam kézbe, csodálatosképpen az is száraz volt. Nem hagytam azonban magamat tévntre vezetni s felszólítottam, hogy most még a csizmáit adja elő; vonakodva ment a mellékszobába, a mely műhelyül szolgált, a hova mi is követtük; ott lógott még a víztől csepegő nadrág, megtaláltuk a vizes csizmákat is, mire R. K. nemcsak a csempészetet ismerte be, de a többi társait is elárulta.

Amint a szobában e közben körülnéztem, a padlón egy csizmát pillantottam meg, melynek sarka kergétől el volt válva s a cipész mondása szerint azt O. S. községbeli lakos hozta hozzá javítás végett. O. S. alakja megfelelt az erdővéd által leirt egyének s miután orrvadász birében is állott, nem tartottam feleslegesnek a csizmát közelebről szemügyre venni. Alig tekintettem azt meg, nagyon megörültem, mert kezemben tartottam a gyilkossági esetenél talált csizmasaroknyom eredetijét. Meglévén a fonál, a további nyomozás már könnyen ment.

O. S. elfogatott s a kikérdezésnél, bár a csizmát a sajátjának ismerte el, a tettet tagadta. A házában megtartott kutatásnál egy nyulat, bőroket és néhány sörétes töltényeket t láltunk, a fegyver utáni kutatás azonban eredménytelen maradt. A töltények közül egyet felbonítottam, a mikor is meggyőződtem, hogy a töltényben levő és L. P. hullájából kivett sörétek egy és ugyanazok; továbbá pedig, miután az esetenél lövések mindkét részről tétettek s O. S. arczán bárom négy karczólást is láttam, az előbivott orvossal őt megvizsgáltattam s az eredmény meglepő volt. O. S. bát, melle tele

volt gynladásos sebekkel, a miket szarvasfagygyuval bekent rongyokkal kötözött volt be. Az orvos megállapította, hogy a sebek lövéstől erednek s az arczon látbató horzsolásokat is aőrétektől eredőknek nyilvánította.

Az orvos a sebekből mintegy 12 szem sörétet szedett ki, miket K. M. erdővéd az L. P. elbalt erdővéd által használt söréteknek ismert fel. Mindezek elől O. S. már nem tudván kitérni, a tettet beismerte s társait is elárulta; megkerültek a fegyverek is s mindkét tettet átaduk a bíróságnak, mi pedig annak tndatában, hogy egy kiderítetlen eseménynyel ismét kevesebb lett, megkönnyebbülten vonultunk be örsünkre.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A madarak élettartamáról.

A madarak élettartamáról érdekes cikket olvasnk a „Zoologiai Lapok”-ban Hanusz Istvántól.

Óriási a madaraknál a balandóság, kivált az apró, védtelenebb fajok között, írja Hanusz. Maclárelet megfigyelők mondják, hogy 20 énekes madár közül élete első évében elpusztul átlag véve 17, alig éri el 3 a második esztendőt. Legnagyobb részük miadjárt a fészekben megy tönkre. 67 fészek közül 11-et a macskák, mókusok, szarkák, héják pusztítanak föl, sőt sündisznót is rajtakaptak már ilyen csinytevésen. Predálják a madarat a menyétfélék, kígyók. Hát a pajkos gyernekek hányat szednek ki a békés fészkekből? A kakukmadár is elpusztít évente vagy 5 fészket, megcselekszi azt a varjú szintén, meg a fajrokonai. Nem marad bátra a kismadár öldöklésben még a gébica sem, nem ok nélkül mészáros (Lanius) a neve.

Csak a nagyobb fajták állják erősebben a nehéz létküzdelmet, mely az idő viszontagságai, élelem hiány, költőzködés, utánok való nemtelen leselkedés folytán szakad rájuk. Csoda bosszú életre van berendezve a szervezetök, mely az ötszörösénél jóval túlhaladja a fejlődésök időhosszát, de a legtöbb megfigyelés olyan alakokra szorítkozik, a melyek az ember közelében, vagy épen a védelme alatt élnek.

Soká él az örökmozgó, mondhatni gyorsan élő madár, kivált némelyik fajta.

A hollókról úgy nyilatkozik egy régi író, hogy azok élnek legtovább (Corvi dicentur diutissime vivere), de évszámot nem jelez; sokan vannak, kik a holló életkorát 100 évre kerekítik ki. Már a görög történetndósa, Herodotos azt írja, hogy a holló 9-szer oly soká él, mint az ember. E nagy mondásnak kilenczedik része is elég lehet, adat bizonyítja, hogy élélhet a holló 69 esztendeig. Az orosz nép azonban úgy tartja, hogy élér az a madár ereje bírásán 300 esztendőt, akkor kelevény támad a csőre tövén, de ba az a nyavalyája kedvező kimenetelű, úgy kigyógyul, hogy új 400 évet ér el és nem is hal el, csak eltűnik örökre a tájról, a bol ismerték.

Schönbrunn állatkertjében egy tengéri sas 1819-ben adta ki páráját, 1715-ben fogták és fiatalnak már akkor sem látszott, fogságában elért 104 esztendőt.

Bélye mellett Baranyában 1870-ben sаст löttek, a nyakán aczél karika volt 1646 évszámmal és megkopott czimmerrel; egy eszéki polgár vette meg és ajánlékozta a zágrábi muzeumnak.

Naksoban Laaland szigeten 1881 áprilisban királyi sаст terítették le, a melynek kiterjesztett szárnya 2·08 méteres volt; a nyakán rézlánczon kis üveg lógott, benne

czédulát lettek s arra dán nyelven ez volt írva: Fogta és szabadon eresztette N. C. Andersen, Anno 1772. Bőllö (Falster sziget).

Az amsterdami állatkert egyik kondorkeselyűje 1899-ben 50 évig lakta azt az intézetet. Beszélnek ott egy Heliotarsus ecandatus sasról, mely ma 56 éves; Schönbrunnba fakókeselyűről, mely 1706-tól 1804-ig élt. Garney is emleget 56 esztendő keselysast. Brehm szerint Schönbrunnban egy kőszáli sas 80 éves lett; 1719-ben pusztult el egy másik kőszáli sas, melyet 104 évvel előbb fogtak. Ismert Bécs közönsége 103 évet ért parlagi sast, 40 esztendő kányát. Knauer emlit fehérfejű bóját, mely 1824-ben 118 éves korával végezte életét, de ismert ő 162 éves sólymot is.

Garney ír 71 éves bagolyról, a mely 53 éves párjával 93 fiókat nevelt föl. Arundel kastélyban 1851-ben 100 esztendő bagoly pusztult el.

Elérhet a papagály 120 éves kort.

Firenzében egy papagály 110 évig volt ugyanazon család birtokában. A II-ik William Pitt angol államférfü vett 1783-ban papagályt egy matróztól, ki azt Kolumbiából hozta. Dunckynek hívták a madarat és 1898-ban pusztult el, miután 115 évet élt fogságban. 1850-ben Victoria királynő birtokába került. Közben olyan indiszkréziót követett el, hogy kevés híján kerülte el a deportáltatást Ausztráliába. A walesi hercegné azonban pártjára kelt az öreg Dunckynek és magához fogadta, Sandrigham kastélyban szép tágas kalitkában tartatta és ott érte el a halála.

A szürke papagály játszva éri el a 90 évet, valamint a sárga bóbitás kakadu, az amazon papagály 102, a közönséges kakadu 120-at, sőt akadt már 150 éves is.

Hirre kapott 1904-ben az angol parlament galambja, mely fáradtan repült be ott a buffet nyitott ablakán júliusban. Csodagalambnak nézték, meghagyta magát fogni és kikutatni, nem találtak nála egyebet, mint a ballában gyűrűt, a melybe 1834. volt vésvé. Lehetett-e az 70 éves galamb? Vagy csak a törvényhozó urakat akarta megtréfálni valaki, hadd tanakodjanak.

Szól a Revue Scientifique után a Természettudományi Közlöny 1902. évfolyam 457. lapja 3 külön gerliczéről, a melyek 20, 29, 34 élet évet értek meg.

Láttam 1889-ben Czegléd-Berczelen 36 éves gerliczét; egész életét addiglan magában töltötte, de midőn abban az évben társat kapott, elkezdett fészket rakni, nem is jutott többre annál.

Meddig él a veréb, ki tudná megmondani? Talán addig, míg ugrábat, a mennyiben soha sem jobb-, sem ballépést el nem követ — tréfa közmondásunk ellenben azt tartja róla, hogy 100 esztendő kanverébnek bátul van a farka.

Hiszik a hattyúról, hogy eléli 2¹/₂ száz évig az abbotsbuyi hattyas-tóban 150 évesek us kálnak. Alkmaarban (Hollandia) régi írás sz rint 1675-ben hattyú múlt ki, a melynek nyakán félemez lógott, e fölirással: 1573., szerint tebát 98 éves volt. A londoni nép Old Jack nevű hattyúja 1840-ben 70 éves korában pusztult el.

A gödeny is elérhet 100 évig. Emlit Garner egy rotterdami pelikánt, a mely 45 esztendő. Löttek a XVII. században 80 éves vadludat. Elérhet az GO, a házilúd 50; a pacsirta, kakadu 80; fülemüle, szarka 25; páva 21; veréb, kanári 25; galamb 20; pulyka 16; fogoly fekete begy, fekete rigó 15; fázsan 12; sárga rigó 10; ökörszem 3 évet.

A londoni állatkertben egy daru 40 éves, fekete golya 30 éves, ezüst-sirály 44 éves, galamb 10 éves, tyúk 50 éves. Brehm szerint fogságban is élél a fülemüle,

a hubos pacsirta 40 évet, a tengelicz 23, rigó 17-et, mezei pacsirta 14-et, de kiválóan gondos és szakértő ápolás mellett.

Leghosszabb életű madár a régi Róma sassa, mely a római bóbitó hadak czimerjelenye volt; a birodalom kettéosztásakor 2 fejet kapott, nyugotra és keletre nézőt és ma is él a német, osztrák, orosz császárok czimerében. Fiaatalabb, de mégis 8-adik százéves Liverpool, angol nagy város madárczímere, a kihalt Liver madár, melytől a város nevét nyerte. 1207-ben. Mely madárfajhoz tartozott, míg élt, nem jelzik az útleírók, az alakja ábrázolásából kibámozni nem lehet.

A magyar turul madár több 1000 esztendősnél.

KÉPEINKHEZ.

Monitorok az óbudai kikötőben.

A háborús hírek folytán s a langyos tavaszi napok beálltával mozgolódás történt az óbudai kikötőben is, a hol rendszeren néhány Dunát járó monitorunk szokta téli álmát aludni. A napokban szokatlan sürgés forgás volt észlelhető az álmukból felvert Szamos monitor és társai fedélzetén. Tisztozatták, vizsgálták őket mindenfelől, buvárok erőszkedtek le a víz alá, hogy a monitorok vízi vonal alatti részét is megvizsgálhassák nem esett-e rajtuk sérülés a tél folyamán. Már úgy látszott, hogy szükség is lesz rájuk hamarosan, legalább a készülődésből arra lehetett következtetni, hogy a kis tornyos monitorok ágyúit is beleszólnak Szerbia lármájába, de hamarosan megváltoztak a körülmények s most már csak a békés viszonyok idején szokásos felügyeleti szolgálat teljesítése vár a Szamosra és társaira. A jelen számunkban közölt képekben a készülődés okozta sürgésforgást és a Szamos monitort mutatjuk be olvasóinknak.

HIREK.

Nemesség elismerése. A m. kir. belügyminiszter ur folyó évi márczius hó 8-án kelt 6723/I-a számú rendeletével Virágh László százados, szolnoki szárnyparancsnoknak régi magyar nemességét elismerte.

Egy járőr megtámadtatása. A sopronmegyei Und községben márczius hó 20-án délután 6 órkor a lövői őrsnek Németh Ferencz csendőr és Tolnai István próbacsendőrből állott járőrét egy korcsmai verekedésnél történt fellépésük alkalmával a verekedők megtámadták. A megtámadott járőr tagjai közül Németh Ferencz csendőr Gosztony Tamás támadó ellen kardot, Tolnai István próbacsendőr pedig szuronyfegyvert használt. Gosztony Tamás a járőr által ellene alkalmazott fegyverhasználatok következtében a balkarján könnyen megsebesített.

Árviz. A Kárpátokban beállott bőlvadás következtében a Poprád folyó megáradt és annak jege Palocsa község felett összetorlódván, a folyó a medréről kilépett és Palocsa határát elborította s magát a községet is előntéssel veszélyeztette. A katasztrófa elhárítása czéljából a kisszebeni szolgabírói hivatal intézkedése folytán egy század katonaság érkezett a vész helyszüére és az állumépítészeti hivatal által kiküldött Halász mérnök vezetése alatt a feltorlódott jeget dyumittal szét-

rohantva a további áradást megakadályozta és a községet fenyegető veszélyt elhárította. A karhatalmat Robovszky Ferencz cz. őrmester, a lubotényi őrs parancsnoka négy csendőrrel szolgáltatta.

Hadapródképző tanfolyam és a rangidősb főhadnagyok vizsgája. Az 1908/9. évi hadapródképzőtanfolyam hallgatói, a Ziegler Károly ezredes. csendőrségi felügyelő elnöklele alatt hendi Szabó László miniszteri tanácsos, a m. kir. belügyminiszterium V. főosztályának főnökéből. Oláh Ödön alezredes, a m. kir. belügyminiszterium csendőrségi osztályának vezetőjéből, verobélyi Marsó György alezredes, a III. számú csendőrkerület parancsnokából és Körner Károly őrnagy, a m. kir. honvédelmi miniszterium 16. osztályának vezetőjéből állott bizottság előtt márczius hó 22-én és 23-án, a szárnyparancsnoki megbízatásra sorban álló főhadnagyok pedig — számszerint tizenegyen — márczius hó 26. és 27-én tették le a hadapródi, illetve szárnyparancsnoki vizsgát.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, kérésiratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szűvegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdészközléseknek eleje vétessek. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

Hibaigazítás. Lapunk f. évi 12. sz.-ban «Biazzini» jelige alatti közleményünk 4. sorában foglalt szöveg: «az após és anyós és sógor» helyesen így hangzik: «az após és anyós is sógor.»

Kíváncsi. 1. Még korai. 2. Minden alapot nélkülöz.

S. csendőr. Tanulmányozza út lapunk mult évi 33. számában közölt kimutatást, abból megtudhatja.

850. Igényről szó sem lehet, mert a csendőrnek ott kell szolgálnia, a hova őt beosztják. Nincs azonban kizárva az sem, hogy az Őn által felsorolt körülmények fennforgása esetén azon az állomáshelyen meghagyható nem volna, ha azáltal a szolgálatra hátrány nem származik.

B. S. I. A mennyiben a levélíró személye kiderül s a levélíró egyénisége olyan, hogy a fenyegetés végrehajtásától alaposan lehet tartani, akkor igen. 2. Az 1908. évi 9287. eln. sz. honvédelmi miniszteri rendelet, a melyről a legénységnek is tudomása van — egyedül mérvadó. 3. Szolgálati ügy. 4. Hallgatni és tovább szolgálni.

T. J. A sárgaréz tisztító vasszó ármegterítés ellenében az illetékes pétezárnyparancsnokságtól kérelmezendő; a sárgaréz pecsétnyomó többek között Bionostock Lipót cégénél (Budapest, Kákóci-út 56. sz.) is beszerezhető.

Kíváncsi. Nem «mozoghat».

J. I. 300 korona. 2. sorajegye nem nyert.

Lanke. Sorajegye nem nyert.

Érdeklődő. Tévedés lesz a dologban; győződjék meg először feltetésének valódiságáról s akkor aztán közöljön velünk teljes részletességgel egy megtörtént esetet, a mikor is a kellő felvilágosítást meg fogjuk adni; ily kényesebb természetű ügyek megvitatásába csak ez alapon boesátkozunk.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

2616/eln. sz. Az 1908 december 2-áig fegyelmi uton kimondott megfedeéseknek rendi s fogságfenytéseknek a Rendeleti Közlöny (Szabályrendeletek) 1908. évi 31. számában 12,340/eln. szám alatt közzétett körrendelettel elrendelt törlése akként hajtandó végre, hogy a nem törlendő büntetések (katonai s polgári bíróságok által kiszabott büntetések, továbbá egyéb, a polgári batóságok által kiszabott büntetések, valamint a fegyelmi uton kimondott lefokozások és elbocsátások) a régi büntetési jegyzőkönyvből (büntetési jegyzőkönyvi kivonatokból) az ujonnan készitendőbe átvendők és azután az előbbieket megsemmisítendők.

Miután a megintési jegyzőkönyv fölvétele nem képez fegyelmi fenytést, — az 1908 december 2-ika előtt fölvett és érvényben levő megintési jegyzőkönyveket a fenti körrendelet nem érinti s így e megintések az új büntetési jegyzőkönyvekbe (büntetési jegyzőkönyvi kivonatokba) szintén átvendők.

Kelt Budapesten, 1909. évi márczius 17-én.

Jekelfalussy Lajos, s. k.

Őrsfelállítás.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület székesfehérvári szárnyának területén fekvő Falubattyán községben, 1909 márczius hó 15-én egy 5 főből álló őrs állitott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter úr által:

Zelkó Henrik és

Raschel Lambert, magyar kir. I., illetve IV. számú csendőrkerület állományába tartozó, a honvédelmi miniszterium 16. osztályába beosztott főhadnagyok, szakaszparancsnoki, de különösen jelen alkalmazásukban tanusított kiváló szakértelemmel, körültekintéssel, alaposággal, fáradhatatlan kitartással és szorgalommal teljesített szolgálataikért.

Athelyeztetettek:

1909. évi márczius hó 16-ával:

Bejczy Béla és

Pap Dezső zászlósok, a m. kir. II. számú csendőrkerület állományából, az V. számú csendőrkerület állományába.

A mindennapi kenyérről fontosabb a háziasszonyiak a jó kávé. — Jó, izletes, zamatos, erős és színdus kávé csak a
«Valódi PATRIA pótkávéval» lehet főzni. A «Valódi PATRIA pótkávé» a leg-
 előnye, hogy igen kiadós, nem savanyodik meg, így a főzet igen édes, tehát megtakarítás érhető el a cukornál. Bevásárlásánál csak az
 igaz színmagyar «Valódi PATRIA Pótkávé» kérje, mely minden üzletben kapható és több első díjjal lett kiüntetve.

Házasságra léptek:

A m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában:

Ács Béla csendőr, Zujacz Reginával, 1906 nov. 18-án Kuzimán.

Szucs Lajos őrsvezető, Stefán Emiliával, 1906 okt. 25-én, Aradon.

Mihalkó Pál csendőr, Csékoszki Annával, 1908 jun. 2-án, Nagymihályban.

Nyák Lajos cz. őrmester, Fellner Viktória Juliannával, 1909 márcz. 2-án, Felsővisón.

Lidák Ferencz csendőr, Talapfó Eszterrel, 1907 máj. 21-én, Técsön.

Biró Károly csendőr, Medrigy Zsófiával, 1907 jun. 30-án, Ungváron.

Bráz Károly csendőr, Szabó Erzsébettel, 1907 aug. 6-án, Radon.

Tanyi József cz. őrsvezető, Gyüre Erzsébettel, 1909 márcz. 4-én, Mátýócson.

A m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában:

Gösi Béla csendőr, Pászti Borbálával, 1907 május 27-én, Ecségen.

Pálfi Lajos csendőr, Schmidt Annával, 1908 június 15-én, Németbolyon.

Szalay István II. cz. őrsvezető, Fodor Erzsébettel, 1905 aug. 20-án, Czajlán.

Pálmái Ferencz cz. őrsvezető, Teck Máriaival, 1905 aug. 27-én, Póltáron.

Lichner Pál csendőr, Nagy Erzsébettel, 1908 június 8-án, Lőrinczen.

Szerenese Péter csendőr, Gálík Kamillával, 1906 nov. 4-én, Budapesten.

Tanczer József csendőr, Villási Izabellával, 1908 nov. 7-én, Zeelizen.

Pintér István csendőr, Csaszta Annával, 1901 máj. 5-én, Kovarczon.

Fuzekas János csendőr, Uhlík Máriaival, 1905 nov. 7-én, Sissón.

Kovács Vendel csendőr, Erdélyi Gizellával, 1906 febr. 15-én, Balassagyarmaton.

Simánszky Ádám őrsvezető, Hliszta Annával, 1909 jan. 10-én, Hrádeken.

Simon János II. őrsvezető, Kattos Bibiana Borbálával, 1909 febr. 16-án, Sissón.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában:

Botschner János törzsőrmester, Ambrus Zeuzsával, 1909 márcz. 8-án, Vizaknán.

Darvas János cz. őrsvezető, Jakab Ágnessel, 1909 febr. 21-én, Bereczken.

Szűcs Gábor cz. őrsvezető, Mike Irmával, 1909 febr. 23-án, Torján.

Sebestyén Balázs cz. őrsvezető, Góndör Katalinnal, 1907 nov. 18-án, Csapón.

PÁLYÁZATOK.

Egy gépészi állás a budapesti királyi magyar tudományegyetemnél (I. sz. sebészeti klinikájánál.) Fizetés 1400 korona. Természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban, kazánfűtői és gépkezelői vizsgálat és ilyen minőségben töltött szolgálat igazolás, villamos gépekkel való bánni tudás és dinamókezelői bizonyítvány. Villamos, vízvezetési és légszuszvatetési szerelői szolgálat igazolása. Próbaszolgálat. Kérvények a budapesti kir. magyar tudományegyetem rektori hivatalához 1909 április 16-ig.

Egy tisztii irnoki állás a váci kir. orsz. fegyintézetnél. Kezdő fizetés 1400 korona. Lakpénz 490 korona. Magyar nyelv szóban és írásban Négy középiskolai osztály. Érettségi és számviteltani vizaga. Jogrégzetség, de főleg gyakorlati képzettség előnyt nyújt. Kérvények a váci kir. orsz. fegyintézet igazgatóságához 1909. évi április hó 13-ig.

Egy irnoki állás az óradnai királyi járásbírósnál. Fizetés 1400 kor. Lakpénz 320 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizaga. Kérvények a besztercezi kir. törvényszék elnökéhez 1909. évi április 13-ig.

Egy irnoki állás a perlaszi királyi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 korona. Magyar nyelv szóban és írásban, német, román és szerb nyelvek ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizaga. Kérvények a pancevai királyi törvényszék elnökéhez 1909. évi április 14-ig.

Egy szolgálai állás a selmeczbániai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolánál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 240 korona. Ruháilletmény 100 korona. 20 úrköbméter tűzifa. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbaszolgálat. Kérvények a selmeczbániai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektorához 1909. évi április hó 14-ig.

Három vámoldói, esetleg három kiegészítő vámoldói állás a budapesti m. kir. állami hidak igazgatóságánál. Fizetés pótlékkal 1100 korona. Lakpénz 400 korona. Ruháilletmény 140 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Három havi próbaszolgálat. Kérvények a budapesti magyar királyi állami hidak igazgatóságához 1909. évi április hó 15-ig.

Egy hivatalozgalmi állás a magyar kir. kereskedelmi muzeumnál. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a magyar királyi kereskedelmi muzeum igazgatóságához 1909. évi április 15-ig.

Egy irnoki állás a veszprémi királyi törvényszékénél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizaga. Kérvények a kir. ügyészséghez 1909. évi április 17-ig.

Egy irnoki állás a körmeodi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 kor. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizaga. Kérvények a szombathelyi kir. törvényszék elnökéhez 1909 április 8-ig.

Két I. oszt. erdészeti altisztii (főerdőbíri), illetőleg két II. oszt. erdészeti altisztii (erdőbíri) állás; vagy két I. oszt., illetőleg két II. oszt. erdőlegényi és két II. oszt. segéderdőbíri állás a lippai m. kir. főerdőhivatalnál. Fizetés pótlékkal az I. és II. oszt. altisztii állásoknál 1000, illetőleg 700 korona; mindkettőre nézve természetbeni lakás vagy törvényszerű lakbér és lakbérpótlék és egyéb rendszerezített mellékilletmények. Magyar nyelv szóban és írásban, szakvizaga letétele. Fizetés az I. oszt. erdőlegényi állásnál 700 korona; a II. oszt. erdőlegényi és segéderdőbíri állásoknál 600 korona szegődménydíj, valamennyinél természetbeni lakás vagy lakbér és rendszerezített mellékilletmények. Jó látó és hallóképesség igazolása. Az erdőlegényi és segéderdőbíri állásokra pályázók nőtlenességüket is igazolni tartoznak. Kérvények a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz 1909. évi április hó 15-ig.

Brucker Győző Nándor és Társa
órás, ékszerész. **GYÖR 33. sz.**

A m. kir. csendőrségnek ingyen és bérmentve küldöm **500 képpel** ellátott árjegyzékemet. Kedvező feltételek. — Feltétlen tisztességes kiszolgálás. — Csendőrségi megbízható órák 5 évi jóállással.